

VN/32927/2024

www.lausuntopalvelu.fi

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN, VESIENHOIDON JA MERENHOIDON JÄRJESTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN JA LUONNONSUOJELULAIN MUKAISISTA TIETOVARANNOISTA

Vesilaitosyhdistys edustaa noin 300 vesihuoltolaitosta, jotka vastaavat noin 90 % Suomen vesihuollosta. Kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee ympäristönsuojelulain, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain sekä luonnonsuojelulain tietovarantoja. Olemme mielellämme mukana esityksen jatkovalmistelussa.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan nykyisen ympäristönsuojelun tietojärjestelmä-käsitteen korvaamista useilla erillisillä tietovarannoilla ja täsmennetään niiden käyttötarkoitukset, tietosisällöt, vastuut, verkkojulkaisemisen ja viranomaisten tiedonsaantioikeudet. Tavoitteena on parantaa tietosuojan toteutumista, tiedon laatua ja lupamenettelyjen sujuvuutta sekä varmistaa rajapinta-pohjainen yhteensopiville ilman päällekkäistä raportointia.

Asian tausta ja valmistelu

Vesilaitosyhdistys pitää myönteisenä, että ympäristöhallinnon tietovarantoja koskeva sääntely ajantasaistetaan ja siirrytään käyttötarkoituksiltaan, sisällöiltään ja vastuuiltaan täsmällisesti rajattuihin tietovarantoihin. Luonnoksessa todetaan, että esityksen valmistelu on erityisesti ympäristönsuojelulain (527/2014) ja vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) osalta osoittautunut monella tapaa haasteelliseksi. Valmistelun aikana on esimerkiksi ilmennyt, että erityisesti vesiä koskevien tietojen ja ympäristön tilan seurantaan liittyvät tietojen tallennuskäytännöt ovat muotoutuneet vuosikymmenten aikana, pääosin ilman nimenomaista sääntelyä. Tietoja on käytännössä tallennettu lukuisiin Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämiin järjestelmiin ja rekistereihin. Esityksen tavoitteena onkin selkeyttää nykytilan epävarmuuksia, kuten kuka on rekisterinpitäjä, mitä tietoja tallennetaan, mihin tarkoitukseen ja missä muodossa.

Vesihuoltolaitosten näkökulmasta keskeistä on, että kriittistä infrastruktuuritietoa ei keskitetä tai julkaista avoimesti, tiedon laatu sekä metatieto esitetään läpinäkyvästi ja vastuut määritetään selkeästi. Samalla yhdistys korostaa, että tietovarantojen tulee olla yhteensopivien olemassa olevien järjestelmien kanssa. Myös tallennettavien tietojen määrän tulee rajoittua käyttötarkoituksen edellyttämään minimiin, jotta tietojärjestelmien suorat ja välilliset kustannukset eivät kasva.

Nykytila: lainsäädäntö

Ei erityistä kommentoitavaa.

Nykytila: käytäntö

Ei erityistä kommentoitavaa.

Nykytilan arviointi

Tietovarantojen harmonisointi parantaa tiedon laatua, saatavuutta ja lupaprosessien sujuvuutta. Riskinä on velvoitteiden kasvu, ellei päällekkäistä raportointia poisteta. Vesilaitosten näkökulmasta kriittisen infrastruktuurin tiedot on rajattava julkisesta verkkojulkaisemisesta ja annettava vain tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi kustannus- ja resurssivaikutusten toimeenpanossa on varattava riittävä siirtymä ja tuki, jotta toimijat eivät kuormitu kohtuuttomasti.

Keskeiset ehdotukset**Ympäristönsuojelulain tietojärjestelmä korvataan useilla eri tietovarannoilla**

Vesilaitosyhdistys on korostanut tarvetta yhteensopiville rajapinnoille ja selkeälle työnjaolle, jotta päällekkäinen tiedonkeruu poistuu. Kaikille laitoksille, mutta erityisesti pienille laitoksille on samalla varmistettava sopivat vaatimukset, jotta työmäärä ei kasva kohtuuttomasti raportointien yhteydessä.

Vaikutukset

Ei erityistä kommentoitavaa.

Yksityiskohtaiset perustelut**1. Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

62 §, 116 §, 143 §, 149 a §, 197 §

Ei erityistä kommentoitavaa.

85 a § Ympäristölupa-asioita koskeva tietopalvelu

Suhtaudumme myönteisesti, kunhan kriittisen infrastruktuurin yksityiskohdat rajataan tehokkaasti.

19 a luku. Tietovarannot ja tiedonhallinta (YSL)

201 a §, 201 c §, 201 d §, 201 e §, 201 f §, 201 g §, 201 h §, 201 i §, 201 j §, 201 k §, 201 l §, 201 m §, 201 n §, 201 o §, 222–223 §, 240 §

Ei erityistä kommentoitavaa.

201 b § Tallennettavat tiedot ja tallennusvastuut

Vastuunjakojen ja päivityssyökliden ollessa selkeitä on tärkeää huolehtia myös siitä, että toimittavat tiedot rajataan vain välttämättömiin ja oleellisiin tietoihin. Tämä vähentää

tietojärjestelmien välillisiä ja välittömiä kustannuksia niin toiminnanharjoittajan kuin viranomaisenkin osalta.

210 § Salassapitovelvollisuus

Ohjeistettava turvallisuuteen liittyvien tietojen rajausta ja tietojen luokitus vain tarkkarajaisesti määritellyille viranomaisille, kun kyseessä on kriittistä infrastruktuuria koskevaa tietoa.

2. Laki jätelain muuttamisesta

29 §, 118 a §, 119 §, 142 §

Ei erityistä kommentoitavaa.

3. Laki merenkulun ympäristönsuojelulain 9 luvun 6 §:n muuttamisesta

6 § Sataman jätehuoltosuunnitelma

Ei erityistä kommentoitavaa.

4. Laki ympäristövahinkorahastosta annetun lain 32 §:n muuttamisesta

32 § YSL:n tietovarantoon tallennettavat tiedot

Ei erityistä kommentoitavaa.

5. Laki vesilain muuttamisesta

12 luku. Vesioikeudellinen yhteisö (2 §, 6 §, 8 §, 9 §, 10 §, 19 §)

Ei erityistä kommentoitavaa.

18 luku. Erinäisiä säännöksiä (1–3 §)

Ei erityistä kommentoitavaa.

19 luku. 21 § Vesipäätösrekisteri

Ei erityistä kommentoitavaa.

6. Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

1 luku. 1 § Tarkoitus

Ei erityistä kommentoitavaa.

2 a luku. 10 d §; 10 f §

Ei erityistä kommentoitavaa.

4 a luku. 26 b § Merenhoitosuunnitelma

Ei erityistä kommentoitavaa.

5 luku. 28 c–d §, 28 f–j § Tietovarannot ja tiedonhallinta

Ei erityistä kommentoitavaa.

5 luku. 28 e § Vesienhoidon ja merenhoidon tietovarannon tietojen tallennusvastuut

Tuemme mallia, jossa akkreditoidut laboratoriot voivat siirtää analyysitulokset tietojärjestelmiin teknisen käyttöyhteyden välillä. Tämä vähentää päällekkäistä raportointia ja nopeuttaa tiedon kulkua.

5 luku. 28 k § Oikeus saada vesienhoidon ja merenhoidon tietovarannon salassapidettäviä tietoja

Ohjeistettava turvallisuuteen liittyvien tietojen rajausta ja tietojen luokitus vain tarkkarajaisesti määritellyille viranomaisille, kun kyseessä on kriittistä infrastruktuuria koskevaa tietoa.

7. Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta

8 luku. 73 § Suurten petolintujen pesäpuiden suojelu

Ei erityistä kommentoitavaa.

11 luku. (103 §, 104 §, 106 §) Vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio

Ei erityistä kommentoitavaa.

13 luku. (117–121 §) Luonnonsuojelun tiedonhallinta

Ei erityistä kommentoitavaa.

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ei erityistä kommentoitavaa.